



Ali Bilgin Varlık

Afrin Gerilimi Üzerinden Suriye Krizini Yönetmek

Son üç gündür, Türkiye bir taraftan ABD'nin desteğindeki PYD'nin Türkiye sınırında 30.000 kişilik "sınır güvenlik kuvveti"nin kurulmasına yönelik tepkisini ve Afrin'e askerî müdahaleyi en yetkili ağızlardan ve yoğun olarak dile getiriyor. Bu gelişme:

- Fırat Kalkanı harekâtının yapıldığı günlerde Afrin'in kuşatıldığını ve artık askerî bir değer taşımadığını savunan yorumları boşa çıkarıyor.
- Kobani ve Haseke boyunca tesis edilen yeni silahlı güce ve ABD'ye duyulan tepkinin, Rusya'nın kontrolündeki Afrin'e yönelik bir harekâtla ortaya konmuş olması anlamlandırılmıyor..
- Bu kadar açık ifadeden sonra Türkiye'nin Afrin'e girmemesi halinde prestij kaybı yaşayacağı yönündeki iddiaları tetikliyor.
- Taarruz edilecek yerin önceden açık edilmesinin kayıpları artıracığı yönündeki endişeleri körüklüyor.

Kısacası, necip ve acar yorumcular, günlük yaşayıp, her şeyi tükettikten sonra hiçleştiren medyanın tuzağında "sözlü sınavda hazırlıksız yakalanan öğrenci" durumunda kalıyor. Bu durum, asıl meselelerin tartışılmasının önünü kapatıyor.

Oysaki bu aşamada; "Afrin ve Mümbiç'e Yönelik Harekâtın Siyasi ve Askerî Riskleri" tartışılıyor olmalıydı. Sn. Oktay Bingöl'ün bu başlıklı makalesini meraklısına öneririm.

Yukarıdaki konular üzerinden gelelim Türkiye'nin ne yapmaya çalıştığına.

Öncelikle stratejik düşünme kapasitesi olan her devlet gibi Türkiye'nin de hedeflerini belirli bir plan ve zamanlamayla gerçekleştirmeye çalışacağını anlamak gerekiyor.

Fırat Kalkanı harekâtının Başbakan tarafından açıklanan askerî hedefi; bölgedeki IŞİD terör örgütü ile mücadeleyi ve Suriye sınırından Türkiye'ye yöneltilen tehditleri bertaraf etmeyi öngörmekteydi. Meseleye bu bütünlük içinden bakıldığında müphemlik azalıyor.

Fırat Kalkanı harekâtı ile emniyete alınan alan (doğu-batı istikametinde 100, kuzey-güney istikametinde 35 km.), PYD terör örgütüyle kuşatılan 911 km. lik Suriye sınırımızın çok dar bir cephesini kapatıyordu. Nitekim, o dönemde hükûmet bu harekâtın bütünüyle tamamlanmadığını ifade etmişti.

Fırat Kalkanı harekâtının icra edildiği günlerde Afrin'in doğudan ve batıdan kuşatıldığı, bu nedenle askerî bakımdan önemini yitirdiği yönündeki değerlendirmelerin tamamı yanlıştı (O dönemde pek çoğunun aksine, Sn. Abdullah Açar'ın bu hataya düşmediğini hatırlıyorum). Afrin her dönemde, terörist unsurların Amonoslar üzerinden Türkiye'ye geçişlerinde ana güzergah olma özelliğini korumuştur. Afrin; dağlık arazisi, yoğun bitki örtüsü, geçitlere tabi kısıtlı karayolu şebekesiyle, bölgedeki terörist unsurlara taktik avantajlar sağlaması nedeniyle, Türkiye için mutlak surette emniyete alınması gereken bir bölge olagelmıştır. Suriye ile ilişkilerin iyi olduğu yıllarda bile rejimin bu yönde herhangi bir adım atmadığı kaydedilmiştir.

Gelelim Amerika'ya kızıp Rusya'nın kontrolündeki bölgeye harekât yapılacağını ifade etmenin anlaşılmazlığına. Bu konu biraz karışık ama, gayet rasyonel bir nedene dayanıyor. Meseleye Idlib'de Türkiye ve Rusya'nın ortak sorumluluğunda tesis edilen çatışmasızlık bölgesinde yaşanan gelişmeler üzerinden bakıldığında görünen manzara şudur:

- Idlib çatışmasızlık bölgesi konumu itibariyle, büyük kısmıyla Suriye rejiminin stratejik omurgasını oluşturan Halep-Hama-Humus-Şam mihverinin, Halep-Hama arasında kalan kesimini ortasında bulunuyor. 9 Ocak 2018'den itibaren rejim kuvvetlerinin çatışmasızlığı ihlal ederek bu istikamette taarruza girişmesi bu maksada yöneliktir.

- Idlib aynı zamanda Suriye rejiminin kalpgâhı olan kıyı şeridini (Lazkiye-Tartus) kuzeyden kuşatıyor.

Bu bölgedeki muhalif unsurların yoğunlaşmasının önüne geçmenin iki yolundan biri bunları Türkiye sınırını geçmeye zorlamak, diğeri ise kuzeye Afrin bölgesine yönlendirmek. Rejime maliyeti yüksek olacak birinci seçenek Türkiye'nin aleyhine bir durum yaratırken, ikinci seçenek Türkiye'nin safhalar halinde gerçekleştirmeye çalıştığı çıkarlarıyla örtüşüyor.

Bu konuda, Suriye rejimi ile doğrudan ya da dolaylı bir mutabakata varılmış mıdır? Bilemiyoruz.. Rusya ve rejimin bu konudaki "kuzuların sessizliği" haline bakınca bir anlaşma var gibi görünse de kanaatim olmadığı yönünde. Olsa olsa zımni bir mutabakat ya da kabullenme/izin verme olabilir. Bunda ise Türkiye'nin gücünün sınanmasının ve ABD ile daha fazla ayrışmasının, Rusya'ya sağlayabileceği faydaların gözetilmesi ihtimali ağır basıyor.

Sözleri devlet adına bağlayıcılık taşıyan makamlarca bir askerî yarekâtın yapılacağını defalarca ifade edilmesinin prestij bakımından bir mecburiyet yarattığı yönündeki uluslararası ilişkiler/diplomasi pespektifli yorumların geçmiş pratiklerde herhangi bir karşılığı yoktur. Caydırma için kuvvet kullanacağını söyleyen devlet kuvvete başvurmazsa kimse onu ayıplamaz. Uluslararası ilişkiler disiplini bakımından Türkiye, PYD terör örgütüne karşı kuvvet kullanma tehdidinde bulunmaktadır. Başka devletler tarafından terör örgütü olarak kabul edilmiş olmasa da devlet niteliği kazanmamış bu tür bir yapının meşru bir devletin sınırında 30.000 kişilik bir ordu kuracağını açıklaması halinde alınacak asgari tutum, caydırma için kuvvet kullanma tehdidinde bulunmaktadır. Türkiye, bir taraftan PYD'ye karşı bunu yapmaya çalışırken diğer taraftan da ABD ve Rusya'ya kararlılık gösterisiyle zorlayıcı diplomasi uyguluyor.

Taarruz edilecek yerin önceden açık edilmesinin kayıpları artıracığı yönündeki endişeler ilk bakışta makul gibi görünse de durumun özel koşulları dikkate alındığında baskın sağlamanın öyle pek de mümkün olmadığı görülüyor. İlk olarak, ABD'nin havadan keşif imkanları PYD'nin şaşırtılarak baskına uğratılması ihtimalini ortadan kaldırıyor. İkinci olarak, Afrin'de özellikle 1995'ten bu yana PKK'nın artan mevcudiyeti bölgenin savunulması için yeterinden fazla hazırlık sağlamıştır. Ne kadar kuvvetli savunulursa savunulsun, Türkiye'nin değil bu ölçekte bir araziye, bütün sınırlarını uzaktan emniyete almaya muktedir olduğunu tartışmaya gerek yoktur. Afrin özelinde PYD için en akılcı hareket tarzı bögeyi bir an önce boşaltmaktır. Böylece, Fırat'ın doğusundaki bögesini savunabilmek için ileride büyük ihtiyaç duyacağı kuvvetin bir kısmını kurtarmış olacaktır. Aksi taktirde, bölgede veceği ağır kayıplar, iç ve dış çeşitli sınamalara maruz liderliğinin güvenilirliğini derinden sarsacaktır.

Türkiye bu safhada; "Afrin gerilimi üzerinden Suriye krizini yönetmeye çalışıyor". Bundan sonraki aşamanın Mümbiç ya da Haseki olması ihtimal dahilindedir. Bu sürecin, zamana bağlı olarak PYD'nin Ayn El Arab/Kobani'de değişik bir formasyonda marjinalleşmesine kadar devam edeceği beklenmelidir. Mevcut hükûmet bunu yapmaya karardır. İktidarda hangi hükûmet olursa olsun, -tül emeller peşinde koşan bazılarının İmparatorluğu ihya etmek üzere devleti çıkardığı bu yolda- Cumhuriyetin güvenliğini sağlamak için bu adımları atmak mecburiyetinde kalacaktır.

Son söz:

Başkasının gemisiyle yola çıkanlar, ancak kendi kayığıyla karaya varırlar..



Bu belgede yer alan hususların **tüm sorumluluğu yazarlara ait olup** MSE'ye üyelerini bağlamaz.

Bu belgenin her hakkı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu esasları çerçevesinde MSE'ye aittir.

Alıntılarda <http://merkezstrateji.com/> uzantısının verilmesi, belgenin tamamına ulaşılabilmesi için zorunlu tutulmuştur.